21. Yüzyılda Türkçe Eğitimi

Dil Becerileri ve Okuryazarlık Yaklaşımları

Editör
Prof. Dr. Serap UZUNER YURT

Vizetek
Yayıncılık

21. Yüzyılda Türkçe Eğitimi

Dil Becerileri ve Okuryazarlık Yaklaşımları

Editör

Serap UZUNER YURT

Yazarlar

Aliye ERDEM - Baran SAKIZCI - Çiğdem YALÇIN - Elif Emine BALTA - Fatih ARSLAN
Mazhar BAL - Mehmet Halil SAĞLAM - Nahide İrem AZİZOĞLU - Nuri KARASAKALOĞLU
Sadık DURAN - Sema EREN - Sümeyra MUSLU - Şule YILMAZ ÖZDEN - Şükran AKTAR
Tuğba BARUTCU - Vafa SAVAŞKAN

E-ISBN: 978-625-382-454-9
DOI: 10.54637/vizetek.9786253824549

Copyright © Vizetek
Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap, elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.
Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Büşra ÇOLAKOĞLU
Kapak Tasarımı: Ahmet TUNÇDEMİR
Dizgi-Mizanpaj: Samet TORUN
Baskı: Ankara | Ekim, 2026

Vizetek Yayıncılık

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA
Tel.: (0312) 482 00 11
Web: www.vizetek.com.tr
E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com
Yayıncı Sertifika No: 41575

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Dinleme Eğitimi 1
Aliye ERDEM

2. BÖLÜM

İlk Okuma ve Yazma Öğretimi 27
Aliye ERDEM

3. BÖLÜM

Kademeli Sorumluluk Devri Modeli:
Kuramsal Temelleri ve Yazma Öğretiminde Kullanımı 49
Baran SAKIZCI
Mehmet Halil SAĞLAM

4. BÖLÜM

Dijital Okuryazarlık ve Türkçe Eğitimi..... 80
Çiğdem YALÇIN

5. BÖLÜM

Okuma Eğitimi 98
Elif Emine BALTA

6. BÖLÜM

Türkçe Eğitiminde Dil Bilgisi Öğretimi 123
Fatih ARSLAN

7. BÖLÜM

Öğretim Teknolojileri 163
Nahide İrem AZİZOĞLU
Şule YILMAZ ÖZDEN

8. BÖLÜM

Dijital Medya Kullanımının Ortaokul Öğrencilerinin
Yazma Kaygısı İle İlişkisi 194
Nuri KARASAKALOĞLU
Sümeyra MUSLU

9. BÖLÜM

Yapay Zekâ Uygulamaları ve Türkçe Eğitimi:
Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....216
Sadık DURAN

10. BÖLÜM

Konuşma Eğitimi 235
Sema EREN

11. BÖLÜM

Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın (2024)
Dijital Okuryazarlık Becerileri Açısından İncelenmesi 251
Şükran AKTAR
Mazhar BAL

12. BÖLÜM

Yazma Eğitimi 269
Tuğba BARUTCU

13. BÖLÜM

Sözlü Kültürden Sınıfa: Türkçe Öğretiminde
Çocuk Folklorunun İşlevsel Kullanımı.....295
Vafa SAVAŞKAN

ÖN SÖZ

Dil, bireyin dünyayı anlamlandırmasının, düşüncelerini yapılandırmasının, bilgi üretmesinin ve toplumsal yaşama katılmasının temel araçlarından biridir. Bu nedenle Türkçe eğitimi, yalnızca dil becerilerinin kazandırılmasına yönelik bir öğretim alanı değil; bireyin düşünsel, sosyal, kültürel ve iletişimsel gelişimini destekleyen çok boyutlu bir eğitim sürecidir. İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı değişim, dijitalleşme, yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaşması ve okuryazarlık anlayışlarının çeşitlenmesi, Türkçe eğitiminin amaç, içerik ve uygulamalarının yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Günümüzde bireylerden yalnızca okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerini kullanmaları değil; farklı iletişim ortamlarında karşılaştıkları bilgileri anlamlandırmaları, sorgulamaları, değerlendirmeleri ve yeni içerikler üretmeleri de beklenmektedir. Bu durum, Türkçe eğitiminde temel dil becerilerinin birbirleriyle etkileşim içinde ele alınmasını ve dijital okuryazarlık başta olmak üzere yeni okuryazarlık alanlarıyla ilişkilendirilmesini önemli hâle getirmektedir. Dolayısıyla çağdaş Türkçe eğitimi, geleneksel öğretim anlayışlarının ötesine geçerek değişen toplumsal ve teknolojik koşullara duyarlı, öğreneni merkeze alan ve beceri geliştirmeyi esas alan bir yaklaşımı gerektirmektedir.

21. Yüzyılda Türkçe Eğitimi: Dil Becerileri ve Okuryazarlık Yaklaşımları adlı bu kitap, Türkçe eğitiminin değişen koşullar ve güncel yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirilmesine katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Eser, temel dil becerilerini kuramsal ve uygulamalı boyutlarıyla ele alırken dijitalleşme, öğretim teknolojileri, yapay zekâ ve farklı okuryazarlık alanlarının Türkçe eğitimindeki yansımalarına da yer vermektedir.

Kitapta dinleme eğitimi, ilk okuma ve yazma öğretimi, kademeli sorumluluk devri modeli çerçevesinde yazma öğretimi, dijital okuryazarlık, okuma eğitimi, dil bilgisi öğretimi, öğretim teknolojileri, dijital medya kullanımının yazma kaygısıyla ilişkisi, yapay zekâ uygulamaları, konuşma eğitimi ve yazma eğitimi gibi konular ele alınmaktadır. Ayrıca Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın dijital okuryazarlık becerileri açısından incelenmesi ve çocuk folklorunun Türkçe öğretiminde işlevsel kullanımı gibi farklı perspektifler de eserde kendine yer bulmaktadır. Bu yönüyle kitap,

temel dil becerileri ile güncel eğitim yaklaşımlarını ortak bir çerçevede buluşturarak alanın farklı çalışma konularına bütüncül bir bakış sunmayı amaçlamaktadır.

Eserdeki bölümler, kendi konu alanlarının kavramsal ve kuramsal temellerini ortaya koymanın yanı sıra öğretim süreçlerine, sınıf içi uygulamalara ve güncel öğretim programlarına ilişkin değerlendirmeler de içermektedir. Özellikle dijital ortamların dil becerilerinin gelişimine etkisi, bilginin eleştirel biçimde değerlendirilmesi, yapay zekâ uygulamalarının eğitimdeki olanakları ve sınırlılıkları ile öğrencilerin üretken ve bilinçli dil kullanıcıları olarak yetiştirilmesi, kitabın üzerinde durduğu önemli konular arasındadır.

Bu kitabın hazırlanmasındaki temel amaçlardan biri, Türkçe eğitimi alanında çalışan akademisyenlerin, öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve lisansüstü öğrencilerin güncel kuramsal tartışmalara ve uygulama örneklerine ulaşabilecekleri bir başvuru kaynağı oluşturmaktır. Bununla birlikte eserin, Türkçe eğitiminin değişen ihtiyaçlarına ilişkin yeni soruların sorulmasına, farklı araştırma konularının geliştirilmesine ve öğretim uygulamalarının zenginleştirilmesine katkı sağlaması da hedeflenmektedir.

Bu eserin ortaya çıkmasında bilgi ve deneyimlerini paylaşarak katkı sunan değerli bölüm yazarlarına, titiz çalışmaları ve akademik birikimleri için içtenlikle teşekkür ederim. Kitabın hazırlanma sürecinde emeği geçen yayın ekibine de katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Dilerim **21. Yüzyılda Türkçe Eğitimi: Dil Becerileri ve Okuryazarlık Yaklaşımları**, Türkçe eğitimi alanındaki akademik çalışmalara, öğretim süreçlerine ve yeni araştırma girişimlerine katkı sağlayan bir eser olur.

Prof. Dr. Serap UZUNER YURT